

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

7 octombrie st. v.
19 octombrie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 40

ANUL XXVI.

1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

La România.

Mulți se 'ndesă de te-apesă,
Dragul meu popor român;
Mulți te 'mpilă fără milă,
Par' c'au suflet de căpcân.

Căți în lume n'au nici nume,
Vin la tine goi, flămânzi:
Te despóie, ca p'ó óie.
Și se 'mbuibă prin dobândi.

Și la urmă, când se curmă,
Când te-au stors și jupuit:
Te defaimă fără spaimă,
Nu mai scapi de huiduit.

Ei te fură — ei te 'njură,
Ei te tund și ei rănesc;
Frângu-ți graiul, stingu-ți traiul
Și hulesc ce-i românesc.

Au dreptate, c'ai păcate...
Mai ales de-acea greșești,
Că 'n răbdare ești pré mare
Și din somn nu te trezești.

Să te scuturi de cei fluturi,
Ce te sug și vermi își scot:
Să se ștergă cât să mergă
Țanduri și pozderii tot!

București, 1890 martie.

Iosif Vulcan.

Sóre de érnă.

— Novelă. —

(Urmare.)

Frumuzache se plimbă puținind. Când isprăvi copila, el se opri în fața ei și-i grăi cu glasul cel mai blând ce putu să-și facă:

— Voești matală să-l primesc?

— N'am nici un drept să voiesc, răspuse ea plecând ochii cu sfielă. Eră numai o rugă-minte...

— Nu, ți că voești și uite sânt gata...

— Cum să ți de... de!... nu-mi vine. Ce ți, mătușică?

— Ți, fata mea, că cum aș mai ți de eu, de aș fi în locul teu... Uite, primești, cucóne, să ți de eu: vreau!

— Ba să te cari de-aici, răspuse boerul.

— Hei, cum ai fi mai primit acú 35 de ani! grăi Casandra oftând în chip de șagă.

— Éi, ți de, puicuță?

— Bine, écă ți de: voiesc să-l primești...

— La poruncă, sufletul moșului. Casandro, du-te și ți odorului de nepot să vie...

După câteva momente Iorgu Teodoriu intră și dede fuga să îmbrățișeze pe moșu-seu...

— Me rog, me rog, — duse bētrânul ferindu-se de îmbrățișare, mai puțină dragoste. Te-am primit, dar scurtă să-ți fie șederea: spune ce-aveai să-mi spui și... pe ici ți-i drumul!

— Cum moșule, tată iubit! — duse Iorgu cu lacrimi în ochi și întindând spre bētrân mâni rugătoare, — cum? tot așa de mânios pe mine?

— Nici moș, nici tată. Atât ar fi trebuit să-ți fi fost tată! Rogu-me, spune ce daraveri te-o adus la mine și...

— Intēi, dorul de-a te vedé, căci ori cât m'ei oprí, ími ești drag și cu sila ți-oi spune-o cât oi trăi... Pe urmă... ți voiesc iertarea... și... fiind că dai semne de nerăbdarea ca să me veđi sfērșind, am venit și pentru ca să ne socotim și să-mi dai partea ce mi se cuvine din cei cinci ani cât am muncit moșia împreună... Am luat cu arendă o moșióră pe lângă Fálticeni și íntelegi că...

— Bine, ínteleg, o să ne ráfuim acuș...

— Cucóne Iorguleț, uite, e nepóta mea Tincuța, din Rădăuți... duse Casandra.

— Din Cernuăți, mătușică... îndreptă fata.

— Bine ți de. Apoi, am spus eu boerului că tot povestind de sute de ori un lucru, ajungi să-l uíți, să-l schimonosești... Așá-i, cucóne, că-i tare drăgálașă nepóta mea?

— Firesce... Décă-mi dá voie duduca să-i spui...

— Da? găsești pe Tincuța drăgálașă, domnule nepot? Și chiar décă n'ei găsi-o dumneata, ea tot o să fie așa cum este... duse bētrânul cu batjocură la adresa lui Iorgu.

— Fără dór și póte, cucóne Iorguleț, duse Casandra, n'ai pus nimic în gură... Vrei să mánanci olécă?

— Décă moșul ími dá voie...

— Cuconu Frumuzache e pré primitor, ca să nu găzduescă în regulă pe-un călător, duse Tincuța...

— Mai bine ai pregăti mai degrabă, Casandro, decát ți-ai strică vorba de géba, răspuse boerul.

— Me duc să-ți aduc doue oușóre, un picioruș de pui și smântână...

— Atunci hai să-ți ajut și eu, mătușică . . .

Amëndoue eșiră grăbite.

Iorgu remase lângă patul boerului, măhnit, incurcat, sfios.

Frumuzache se plimbă prin odaie cu mâinile de 'napoi și cu ochii în jos.

— Cam cât socoți dumneata să-ți vie partea istor cinci ani de tovărășie? . . . întrebă el de-odată.

— Știu eu, moșule dragă? M'am pus eu vr'odată să socotesc ce am de luat, când eram . . . cel puțin așa-mi diceai mata: copilul dumitale? . . .

— Eu socot că vr'o cinci mii de galbeni . . . dișe bătrânul, cercetând cu cōda ochiului ce mutră o să facă nepotul.

— Atăta, moșule, răspuse Iorgu.

Cassandra intră c'o tablă pe care erau oue, pui fript, smântână și pâne; ér într'un paneraș o sticlă cu vin și un pahar . . .

Le aședă cu ingrigire pe mēsă și pofti apoi pe Iorgu.

— Cam puțin lucru ți-am adus, dar îi mănca mai bine diseră.

— E destul și-atăta când e dat cu bunătațe, răspuse Iorgu aședându-se.

Moșul Frumuzache se apropiă de mēsă, cercetă ce mănecare i s'a dat nepotului și strimbă din nas când vedu că vinul e din cel vechiu de doueșeci de ani.

După ce eși Cassandra, Iorgu imbucă de vr'o doue, trei ori, și se ridică:

— Nu pot . . . Inghit cu noduri . . . O! moșule dragă, ci iertă-me odată . . . Am greșit, o recunosc, dar vina nu e a mea; e vina dumitale, când s'ar căută lucrul dela pornire . . .

— Vina mea? . . . Nu ți-i greu să vorbești?

— Vina dumitale, iertă-me să ți-o spun. Óre decă nu plănuiai dumneata insurătōrea mea aici, m'aș fi insurat eu acolo? Nu, pentru că nu ar fi fost nevoe să me duc la leși . . . Decă nu me duceam, nu întelniam pe Netty, nu-mi sburdă inima și nu greșiam s'o iubesc din tōtă puterea sufletului meu, decă greșelă se pōte numi a iubi . . .

— O fată de ciobotar! rînji Ghiujul.

— O! Dōmne, dragă moșule, óre ciobotar séu împērat nu-s tot din Adam eșiți?

— Atunci de ce n'am luă o slujnică, o țigancă, ceva nēm de jidan, de turc, că tot din Adam au eșit și ei?

— Déc' ar fi pe de-asupra originei prin creșcere bună și instrucțiune, am putē pré bine să le luăm . . .

— Taci că te scuipl! Așă-mi trebuie decă me pui la vorbă c'un nebun . . .

— Nu moșule, nu sūnt nebun . . . Decă ai vedē-o pe Netty cât de frumōsă . . . este . . .

Atunci intră Tincuța c'un paneraș mic plin cu fragi și cu căpșune, cu o pālărioră de paie pe cap, care o prindea de minune, și roșie puțin la față de arșița sōrelui ce se făcuse fierbinte.

Privirea lui Iorgu se oprí asupra fetei și urmă . . .

— Déc'ai vedē-o cât farmec are în tōtă făptura ei, câtă vieță în ochii ei cei mari, ce espresiune de blândete, de nevinovăție și de bunătațe; dec'ai ști cât e de nobilă prin însușirile ei sufletești și cât de sus o pun ele, — deș, moșule, ai iubi-o și nu te-ai mai sătură s'o veți sub un acoperemēt cu dumneata, și nu te-ai mai sătură să te veți ingrigit de mănșitele ei delicate, albe și mângăietōre . . . Dar când ai auđi-o cāntând? Privighiătorile pădurii Tāncăbenilor și-ar oprí cāntecul ca s'asculte pe-al Netty, pe-al incāntătōrei și iubitōrei Netty . . . E iubitōre da, moșule, căci te cunōșce prin mine, te respectă și te iubeșce ca pe tatăl meu și doreșce să te cuprindă în

brațe și să-ți dică: Moșulică! İmi ești drag! moșulică, între bărbatul meu și între dumneata voi cu drag să mi se scurgă anii vieții! . . .

Mișcat, bătrânul intorcea mereu ochii; dar când sfērși Iorgu, lupta dintre incăpăținarea lui și dragostea de nepot, hotărîse izbānda celei dintei.

— Nu voi să ved pe fata unui ciobotar, nu voi să iert pe nepotul pe care nu-l mai am.

În vremea vorbirii lui Iorgu, Tincuța curățise fragii și căpșunele de coți și când sfērși de vorbit moșnégul, se apropiă de Iorgu . . .

— Cucōne Iorgule, uite ți-am adus fragi și căpșune, culese de mine din grădină . . .

— Cum? de dumneata? cu plăcere . . . răspuse Iorgu, aruncând o privire ciudată fetei.

— Te-ai dus tu, Tincuțe, pe sōrele ista care cōce, să culegi fragi? . . . Da decă te-o apucă vr'o durere de cap? . . . îi impută boerul.

— Am ținut ca nepotul dumitale să fie bine primit, cucōne . . . Și-apoi, nu șcii că așă sūnt eu deprinsă să ingrigesc pe-ai casei cu dragă inimă? . . .

— Ești un giuvaer fără preț, îi răspuse bătrânul privind-o cu dor.

— Așă e moșule, ce-i drept . . .

— Nu te priveșce pe dumneata . . . A! dar să sfērșim odată comedia! Éca cheile, du-te în odaie unde mi-s cărțile, deschide săltarul mesei și ia incheerile moșiei din condica cea mare . . . Me rog, matăle, pușor, du-te și spune Casandrei să vie încōce să-mi dee cheile că-s la ea İmi pare . . .

— Me duc . . .

Și Tincuța eși, schimbând o privire cu nepotul boerului.

VIII.

Cassandra intră după un moment.

Chipul ei vedîa o turburare lăuntrică ce întrecea mēsura stăpānirii de sine.

— Ia-le, băete și du-te de caută incheerile, se adresă bătrânul, nepotului, cu ochii inse țintiți la Cassandra.

Iorgu le luă, schimbă o privire cu bătrāna și intră în salon ca să trecă la odaia cu cărțile și cu socotelile boerului.

— Ia ascultă fa cucōnă Casandro, grăi bătrânul cătră vechea lui tovarășă de trai, — ved în chipul teu ceva neobișnuit, de ađi diminētă. Poți, me rog, să-mi spui pricina? . . .

— Dē boerule, adevēru-i aista, că ađi diminētă m'o turburat venirea făr' de veste a lui Iorguleș și tēma c'o să-i faci răvaș de drum nainte de-a te vedē. Acú sūnt cu chipul așă că i-o venit o scrisōre nepōtei mele dela familia ceea la care e dēnsa profesorită . . . O chēmă, cucōne; inchipui-ți părerea de reu pe capul meu . . .

— Ia taci, o chēmă și numai decăt? întrebă boerul, ér nasul par că i se lungi de-un cot.

— O chēmă și grabnic încă. Și-o și făcut legăturica și-o să vie să-și iee remas bun dela dumneata . . .

— Remas bun? ingānă moșnégul ca trāsniț . . .

Picā în jilțul lui, stătū o clipă doue așă și pe urmă-și ridică fruntea ingreuiată ca o pētră de mōră, încet de tot, ca un om amețit, bolnav, sfērșit.

— Să vie, șopti bătrânul cu puterea unei adieri ușōre.

Cassandra eși, ér după o scurtă trecere de vreme intră Tincuța.

(Incheierea va urmā.)

La mormântul Iuliei Hașdeu.

Pe-ai dus copilă, dar noi pe tine
Puté-vom ôre să te uităm;
Cum, tu din ceruri dintre lumine,
Nu știi iubirea care-ți păstrăm?

Nu, la mormântu-ți, nu vrem noi plângeri;
Tu nici te afli printre cei morți;
Locu-ți poetă e între ângeri,
Facla divină ș-acolo porți.

Aveai aicea părinți, renume,
La cer fecioră, când te-ai suit;
Dar te 'nțelegem: Gândirei tale
O altă lume i-a trebuit!

Lucureșci, 16/28 sept 1890.

Smara.

Acastă poezie în ziua de 17 sept. a fost citită în cavoul poetei unde autorea i-a depus și o liră făcută din imortale. Amândoi părinții au fost adânc mișcați

Românul e născut poet și ca poet trăește, chiar și cu arma 'n mână.

(Incheiere.)

Er din cântarea ce eterniséză în memoria Românelui crâncena luptă cu Praisul, voi cită numai câteva fragmente, fiind potop de lungă:

Frunță verde, lasă, lasă,
In anul șesezeci și sașă,
Mulți vionici sângele-și vërsă,
Pentru tot nêmul de-acasă.
Când la foc am început,
Nici apă n'am avut,
O lingură de beut.
Când o fost la mieș de nôpte,
Vine trupa, nu mai pôte,
Când de ziua se zăriă,
Fargatterungul suflă,
Noi pe deal ne-am înșirat
Și de foc ne-am apucat.
Când o fost la prândșor,
Mai pușcă câte-un fecior,
Și-acela numai de dor,
C'o pușcă de-a Praisului,
Plătiă opt de-a Nêmțului,
Când prindea Praisul a da,
Feciorii prind a pică,
C'asă vineau glônțele,
Cum vin vëra ploile,
Niște glônțe găurite,
Pe la urechi șbângăite.

Uitați-ve inapoi,
Cât îți vedé cu ochi doi,
Stau feciorii ca snopii,
Stau feciorii prăvăliți,
Ca niște pomi înfloriți,
Și-am vëđut fãrtat pușcat.
Fără mânuri, numa 'n cap,
Și ăeu mie s'o rugat,
Să 'ntorn pușca cu patui
Și să-i zdrobesc lui capul.
Dar ăeu, mie mi-o fost milă,
Că zăcea 'n sânge ca 'n tină,

Și mie mi-a fost bănat,
Că zăcea 'n sânge 'nchegat...

Intr'o altă cântecă din resbelele anului 1866, cei presăriți strigau celor ce reterau, din naintea Piemontului:

De aveți milă de noi,
Nu ne lăsați in nevoi.
Nu ne lăsați in napoi;
Ori luați-ne cu voi,
Că mâna sărută-voi,
Mâna și picioréle,
Că m'omóră ranele;
Ori pușcați cu glônțe 'n noi,
De nu ne luați cu voi,
Multă mórte că eră,
In față cu Custozza,
Și călcam morți și rãniți
Și feciorași schilăviți.

Când aud fetele astfel de cântece dela cei sosiți dela ôste — cum n'or plânge după iubiții lor ce încă sânt acolo? și când aud consanganii cari nu au intrat încă la asentare — cu ce gróză așteptă asentarea? Cine, rogu-te, nu se infioră când vede atât de intuitive descrise chinurile și mórtea soldatului, și după convingerea primită despre sórtea soldatului, mai luând in considerare și pierderea ce i se causéză in economie și dorul ce o să-l consume câțiva ani — chiar de n'or fi bătăi, cine ăic ar fi prostul acela care să nu se supere? Cine să mERGă liniștit și fără părere de reu după locurile și lucrurile lui ticnite, după car și după boi, după ômeni dela noi, după oi și după vacă, după mândrulița dragă? Nime, chiar nime in lumea ast mare. Chiar de aceea, fiii nici unui popor, nici a unei națiuni nu bucurosi se duc la asentare, nu bucurosi se inroléză ca ostași, ér cu atât mai fără voie intră in resbel, căci fiii tuturor popórelor își iubesc viéta, șciú că o au dela cel de sus spre a o folosi spre ceva mai bun și mai nobil decât spre a-ș omori confrății, cari numai din vina sörții aparțin altei monarchii; ei șciú că viéta este de a se folosi spre binele și fericirea familiei in speciă și a omenimei in genere, ér nu spre nimicirea aceleia; dar cu tóte acestea: porunca împëratésză trebue să se 'mplinésză! Și feciorii noștri, ca și fii altor nații, o implinesc cu tótă sfințenia; trădarea li este necunoscută ca și lașitatea. Êtă cum cântă el intrând in bătăliă:

Dunăre apă vióră,
De te-ai face-un vënt de séră,
Să me treci la maica 'n țëră;

La ce? să-l ascundă? să-l ferésză de glônțe?
Ba! Uite de ce:

Să-mi dea bani de cheltuélă
Și haine de premenélă,
Și-un cal bun de călărie,
Să me duc in bătălie,
Bătălia Turcilor,
La mórtea voinicilor.

Au intrat in bătăie, au invins; mulți din consoții de arme au plătit cu capul victoria, pe cei căđuți îi deplâng, dar inima nobilă a feciorului român soldat compătimesce și pe cel invins ca și pe confrății lui căđuți ca invingători. Êtă cum cântă el vëđënd in flacări reduta dușmanului:

Frunță verde busuioc,
Tótă lumea-i cu noroc,
Numai Plevna arde 'n foc,
Hozman Pașa la mijloc.

Românului îi este milă auzind văieturile dușmanului :

Vai săraca Plevna noastră,
Cine să te stăpânească ?
Rușii din țera rusescă
Și armadea românească !
Da noi, din vechia Turciă,
Te lăsăm Plevnă pustie . . .

Când ostașul plăcă în bătaie, uite ce testament face, în cas când nu s'ar mai reintorțe :

Déc' aş prinde a muri,
Séu acei Turci m'ar robi,
Te rog soție iubită,
Fă o rugă umilită,
Pentru sufețelul meu,
Ca să-l ierte Dđeu ;
Să dai popii serindare
Și pâne la cel ce n'are.

VII.

E scris inse în cartea sorții, cari din cei duși la ôste să nu se reintorcă, și cari să fie fericiți de a-și mai vedé pe cei iubiți, ce i-au lăsat supérați la plecarea de acasă ; pe cei morți — Dđeu să-i ierte, ér cei vii, când le vine timpul, se reintorc acasă mai voinici de cum au plecat. Timpul reintorcerei nu mai este departe, dar o neliniște-i cuprinde și tot mereu se intrébă : ôre cum voi află celea lăstate ? Cum mai stă economia ? mama va fi slabă și bătrână, tata asemenea, boii i-or fi vëndut, oile li-o fi mâncat călbéza, fetele de séma lui, prietenele lui vor fi măritate. Se teme sërmanul că s'a îngrozit de ce va află acum în satul lui. Și ce face el în astfel de impregiurări ? Cântă :

Când de-acasă am plecat,
Maică, eu că am lăsat,
Cănepile semenate,
Măndrele nemăritate ;
Când acasă am venit,
Maică, eu că am găsit,
Cănepile tot culese,
Măndrele din sat alese.

Apoi lovindu-l gróza, că în locul bunei stări ce lăstate acasă la plecare, acum la 'ntors acasă o să afle numai pustietate, trage doina de jale :

Hai să punem mâna 'n șele,
Să tragem una de jele,
C'acasă n'avem ce mere,
Că părinții ni-au murit,
Boii 'n grajd au bătrânit,
Cósa 'n cuiu a ruginit,
Plugul zace sub părete,
Boii rag a codru verde.

În urmă a venit și timpul de mult dorit de se eliberéză feciorii dela ôste, s'au dus fără mustețe — acum vin cu musteța gróasă, tunși și arși de sóre, dar vin voioși că vin la ai lor. Mulți află lucrurile tare schimbate, părinții sub glia verde, economia o ruină și drăguțele măritate ; mulți inse află tóte în stare bună. Și unii și alții plâng, cel dintêi cunoscut ce întêlnesc le spune șcirea veselă ori tristă ; unii plâng de bucurie, alții de intristare. Ajung inse acasă, se acomodéză impregiurărilor ce le află și se apucă de vechia ocupațiune, ce au intrerupt-o cât au fost la ôste. În postul Crăciunului merg în șețetori, fac nouă cunoșcință de dragoste cu copilele pe cari le lăsară pascénd gășce, căci drăguțele lor de-odată sânt neveste cu copii ; pe lângă care se invêrt ei nu pré cutéză a se apropiá alți flăcăi din sat, că dóră vin

dela ôste, au fost cătane, ér cu cătanele nu-i de glumit. În cășlegile Crăciunului apoi se și însoră cei mai mulți, ca peste doueșeci de ani să pótă da înălțatului împérat cătană 'n locul lui. Ér când e în voie bună fostul ostaș, numai îl auzi că strigă celor din giurul lui : dați-ve 'n laturi cari n'ați fost cătane. E fâlos că a slugit pe înălțatul împérat și e invidiat din partea celor ce nu se pot mândri cu acest epitet.

Vedeți așa se strămută tóte 'n lume !

Eu anc'am fost cătană, drept aceea și eu am drept să strig : dați-ve 'n laturi care n'ați fost cătane !

Rodna, mărțișor 1890.

Ioan Pop Reteganul.

Bibliografie.

G. Popa : Tablele cerate descooperite în Transilvania. Bucureșoi 1890.

VII.

Exploatarea aurului sub Agatirsi, Daci, Romani. Administrațiunea minelor. Chestiunea exploatării după Romani.

Nici Austria nu s'a dedat ușor cu drepturile istorice ale Italianilor. Cu atât mai puțin Ungurii se vor dedă cu ale nôstre. Și nu se dedau din cauza Ardealului, acesta țerișoră, a cărei însemnătate și din punct de vedere al bogăției și din cel al strategiei — și încă póte mai mult din acest punct de vedere, o face ca să fie vecicul punct negru, care ține pe picior de vrășmășie doue naționalități, a căror menire aici în Orient ar puté să fie mai mare față cu șivoiul cutropitor slav.

E netăgăduit, că importanță strategică n'a avut Ardealul sub împérații romani și nu acesta importanță l'a adus pe Traian aci. În prima linie dorul de glorie și apoi bogățiile și mai ales aurul cel escelent îl făcură pe Traian mai mult a cuceri Transilvania. În adevér renumele ce-l are California pentru lumea întregă, acelaș renume îl are Transilvania pentru Europa. Carpații apuseni ai țerii mai ales sânt plini de aur, care în tóte timpurile au atras lumea setosă după acest metal prețios. De aceea nu e mirare, decă de-odată cu întêile noțiuni de geografie și de istorie despre Ardeal, se pomeneșce și despre bogatele lui băi de aur. Herodot (la el sânt cele dintêi noțiuni) vorbind despre Agatirsi, un popor ce locuía în partea vestică a Scitiei, lângă riul Maris (Oltul), ne spune că erau cu traiu resfățat și fórte de aur purtători.

Sub Daci se pare că exploatarea aurului a ajuns la o fórte mare dezvoltare. Traian ar fi luat dela Daci suma de 5 milióne litre de aur și 10 milióne litre de argint. Basoreliefurile de pe columna lui Traian, în care se represintă mai mulți catări încărcați cu vase de aur și de argint, apoi mărturiile autorilor antici despre comorile lui Decebal descooperite în riul Sergetia, mulțimea giuvaerelor de aur și argint aflate în Transilvania și Ungaria sânt o dovédă destul de vorbitóre pentru înflorirea acestei ramure de industrie la Daci.

Vin Romanii și exploatarea începe pe o scară întinsă și sistematică. Acei coloni ai lui Eutropiu aduși de Traian »ad agros et urbes colendas« se pare că mișunau mai mult în bogățiile ascunse din vâgăunile munților Transilvaniei, decât arau pământul pustiú respălător al ei. Centrul operațiunilor exploatorilor de mine eră Roșia. În adevér cercetările critice ale lui Mommsen au dovedit, că nici la Zlatna, nici la Abrud, nu au fost, precum nu sânt nici astăzi, mine

FLORICA.

de aur. Numirea de Auraria maior pentru Abrud și cea de Auraria minor pentru Zlatna este o numire modernă, rezultată din confuziunea produsă din etimologia greșită a cuvintelor Abrud și Zlatna. Ași se admite etimologia lui Abrud din Aur-ud și a lui Zlatna din Zlato (aur), păstrându-se astfel în limba poporului numirile antice ale localităților Auraria maior și minor fabricată. În Abrud în adevăr se culegea aurul din năsipul apelor, ér la Zlatna eră reședința oficiului administrativ al tuturor minelor de aur.

Dacia eră o provincie imperială și veniturile ei intrau în casa fiscului. Exploatarea minelor ei se făcea la început indirect de către împărat, pe calea arendării, în urmă înse direct prin procuratori. Supraveghierea generală a minelor o avea funcționarul împărătesc, procurator aurarium, om al împăratului, libert séu senator. Mai erau apoi alți funcționari subalterni.

Nu știu decă lucrătorii din mine erau și osândiți. Nici o dovadă, care să adevărească acesta nu există, chiar și tablele cerate tac în acest punct. De sigur înse că vinele de aur, ce se exploatau de către particulari-proprietari pe moșia lor, vor fi fost exploatate de sclavi. Asemenea nu putem ști — în lipsa ori cărei dovezi — venitul minelor din Dacia.

Incepută exploatarea sub Traian, Mommsen crede, că ea ține până în timpul resboiului marcomanic, când e părăsită. De și acest resboi a putut fi fatal exploatării minelor din Dacia și va fi făcut ca să se părăsască exploatarea unor mine ca Letea și Cărnic, totuș o părăsire totală nu credem să fi întreprins. Barbarii, care cuprind provincia lui Traian, n'au putut de sigur părăsi exploatarea aurului. Mai cu osebite Gotii, așa de iubitori de aur și pietre scumpe, au lăsat negreșit poporațiunea minieră, ca și pe cea rurală, să le agonisască în Dacia, pe de o parte, metale pentru lucru — și asta o dovedesc cu prisos numeroșele tesaure gotice, ce s'au descoperit în ținuturile Daciei antice — ér pe de altă parte, bucatele necesare existenței țilnice a unei națiuni barbare, resboinice.

VIII.

Concluziune.

Astfel se putu ca câteva bucăți de tablite de lemn ceruite să ne prezinte — și cu ajutorul altor isvóre literare și epigrafice — din mai multe puncte de vedere subiecte de cel mai mare interes. Ele contribuiri la descoperirea scrierii cursive; imbogățiră cercul de cercetare al filologilor arătând particularități fonetice deosebite; măriră cercul cercetărilor de competență juridică prin contractele de pe table și prin chipul cum ele se încheiau între relaționari; ne arătară chipul închegării limbilor felurite adunate aci, făcându-ne cunoscută existența colegiilor; ne arătară poporațiunile, ce existau în Dacia puțin înainte de retragerea legiunilor cu limba, ocupațiunile, moravurile, viața lor socială intimă, religioasă și politică, contribuind astfel la elucidarea unei epoci întunecoșe într'un chip, cum nu ar fi făcut-o vr'un cronicar, ori vr'un analist de pe acele vremuri, care de obicei se mărginau la povestirea unor intrigi și rancune de Palat, nu înse la predarea vieții interne a popórelor.

Ér în special pentru noi românii contribuiri la legarea istoriei naționalității noastre cu istoria epocii acestor table, în urma chipului, cum ele s'au păstrat și în urma rezultatelor, ce le dădură cercetările filologice și etnolcice, imulțind unele puncte de argumente ale acelor, care susțin închegarea naționalității noastre în codrii Transilvaniei.

Lucrarea de față este o tesă de licență. Cu tóte

acestea atât serioșitatea subiectului ei, cât și chipul cum e alcătuită, o ridică la rangul de lucrare savantă. E zămislită la ideea archeologului nostru profesor A. Odobescu, carele a știut totdeuna a da trup unor idei mari, insuflețitoare. Adeseori o ideeă a unui singur bărbat intrupéză în sine idea întregii națiuni. Ucenicul a fost credincios magistrului și a dovedit acest mare adevăr. Acestă lucrare desvélue o clipă interesantă din viața acelei poporațiuni muncitoare și îndrăsnețe, a cărei moștenire directă nu par a o desminti nici astăzi caracteristicii noștri Moți din munții Abrudului, un popor, carele, în partea locului, a știut mereu să dovedască fără smintelă, că el stă acolo din baștină străveche și că cu întreaga asprime originară, îi curge prin vine până acum sânge roman de-al coloniștilor primitivi ai Daciei lui Traian.

Recunoscători silințelor depuse întru esecutarea acestei mari idei, nu ne putem ascunde satisfacțiunea căsunată de unele rezultate în chestiunea vechimei și dreptului istoric al nostru față cu Ungurii.

Bucureși, august 1890.

Lulu.

Nu mâncați cafea cu lapte.

De și în încheierea făcută în articolul precedent am arătat ca nesuficiente observațiunile autorilor francesi care condamnă acest aliment, întimpinarea făcută de dl dr. Crăiniceanu într'un număr din »Familia« asupra acestui subiect m'a convins pe deplin, că caféua cu lapte e un aliment cu desevêșire lipsit de ori ce valóre nutritivă. Cu tóte că ne sfătuesce pe garanța dsale să mâncăm cafea cu lapte, și ca să ne încredințeze, ne spune, că teoriile sânt bune în știință, dar practica este decidentă în aplicarea științei. Cu tóte acestea póte să fie înșelat în această cestiune, căci nu ne dă nici un argument solid prin care să dărime teoriile citate în privința reacțiunii ce se petrece în paharul în care preparăm caféua cu lapte.

Nu voi intră în detaliu asupra acestei reacțiuni, cunoscut fiind, că, cu totul altfel au loc combinațiunile chimice într'un pocal și altfel în stomac, și de ore ce explicația dată de Marchand de Féchamp nu e de loc combătută, rămâne stabilit că taninul infusiunii de cafea, pus în contact cu elementele esențiale ale laptelui (albumina și caseina) le argășește, punându-le în imposibilitate de a mai servi la ceva în alimentațiune.

Deci, rămâne de demonstrat practic, că caféua și laptele deosebit preparate sânt cu mult superioare decât amestecate. Dl dr. Crăiniceanu ne spune, că popóre întregi mănăncă cafea cu lapte și nu mai simt nici o tábăcire; noi nu contradicem acesta, pentru că caféua cu lapte e deja o substanță tábăcică și rolul seu în digestiune e ca al unui corp străin. Așa am spus și în articolul precedent.

Dsa se miră cum se póte ca infusiunea de cafea să tábăcescă laptele și nu membranele căilor digestive, când se bea concentrată și nediluată cu lapte.

Pe noi ne miră cum se póte să ne facă o astfel de întrebare, când se știe că intern se ia și 50 centigrame de tanin odată fără să tábăcescă stomachul, ba se absórbe și în sânge unde nu produce nici un desastru. Când înse cea mai mică cantitate de tanin e în contact direct, și mai ales sub acțiunea căldurei, cu substanțele proteice, se forméză corpuri insolubili. Ceea ce se petrece și în paharul unde turnăm cafea peste lapte.

Că infusiunea de cafea, fiziologică, lucrăză bine séu reu, acestea atěrnă dela inclinarea și toleranța indiviđilor. Sânt unii autori care au scris contra, alții pentru usagiul cafelei.¹ Sânt persoane cărora le convine fôrte bine, altora nu, mai ales celor isterice. Cu tôte acestea, sânt mulți, fôrte mulți cărora, după mėsă, o cėsă de cafea nęgră séu turcėsă le face cel mai mare serviciu, nu de a aduce pofta de bęuturi alcoolice; un stomac care se respectă, nu primeșce astfel de bęuturi nici după cafea nęgră ca și după cafea cu lapte; din potrivă, este un antidot al alcooliceilor și in atare calitate atenuěză efectele ei deletere. Și . . . pentru că truda, supěrările etc. etc. cer un stimulant plăcut, care să mai scótă pe om din necasurile lumeșci, in loc de alcool și tutun, e mult mai folositoare o cėsă de cafea nęgră.

Laptele are o valóre nutritivă recunoscută de multe autorități șciintifice, valóre care s'a mărit prin faptul că cu bună voință, póte ori și cine să-l supórte mai ales când va usá și de mijlócele de a corectá gustul cam fad și care aduce persónelor nedepriuse la început puțină grętă. Indulcit cu zahar, pus puțină sare și chiar și puțin coniac séu rom, laptele are un gust escelent; póte ori cine să-l ia fără nici un inconvenient, ceea ce nu póte fi cu caféua cu lapte.

Eu am observat la mai multe persóne, care au încercat a se deprinde cu acest fel de aliment, că au plătit acéstă încercare fie cu durere de cap, inapetență, moliciune in tot corpul, grętă ori diaree.

Femeile și copiii avënd un stomac mai debil, sânt in stare a aprecia valórea nutritivă a unui aliment mai ușor decât un stomac sănėtos.

Afară de acéstă, simptomele arătate mai sus, nu sânt ele un avertisment, că substanța introdusă in stomac nu-l hrăneșce — îi face reu ?

C. Dumitrescu,
farmacist militar.

Din credințele poporului român.²

— Din Maidan lângă Oravița. —

redință fôrte lătită intre poporul nostru este, că timpul dela 12—1 oră nóptea este timp necurat, și prin urmare umblarea pe strade, prin cimiter ori alte locuri misterioșe in acest timp este periculoșă, fiind acesta timpul spiritelor (strigoniilor, muroniilor.) Ba se susține, că in acest restimp ęnsuș međul nóptii sub chipul diferitelor forme umblă pe pământ. Se întěmplă deci, că fiind cineva in acest timp pe stradă ori alte locuri neumbrate, adese se întěneșce cu međul nóptii. Și ca el să nu se atingă de om, să-l spaimante — din care spaimă să se bolnăvescă chiar de mórte — este bine ca vęđendu-l omul din depărtare să-și facă cruce.

Nu este bine, ba chiar se susține de păcat, ca cineva umblând când bate vęntul să tae cu cuțitul din vre o bucată și să mănance. Acéstă să nu o facă nime, cu atât mai vęrtos, fiind că se crede, că prin mișcarea cuțitului in aer dela bucată pân' la gură și in altă parte să tae vęntul care apoi éráș póte aduce o bolă necurabilă.

*

Părinții pentru copii, copiii pentru părinții morți au datina de a nu-ș peptenă pěrul dumineca³ in cre-

¹ Veđi »Progresul Medical Român« nr. 47 din 1887 și nr. 1 din 1888 »Studiu chimic asupra cafelei și polemică asupra proprietăților medicale și fiziologice« de C. Dumitrescu.

² A se vedé nr. 1 din »Familia« pe 1890.

³ In deosebi se observă acéstă datină la seculul feminin.

dința că prin peptenare in acéstă țiuă se zgrabăla (zdrighie) cei morți.

*

Se crede că sufletul omului după mórte umblă prin tôte acele locuri, pe unde a umblat omul până ce a fost in viėtă.

*

Femeile la cumpěrarea ólelor din těrğ — ceea ce se întěmplă la țile mari de peste an, dar cu deosebire la serbarea patronului casei (praznic) — inainte de a le pune la lumină, este bine să facă pe ele cu un tăciune semnul crucii, pentru de a fi bucatele ferte in ele bune și gustóse, precum și de a nu se sparge indată.

*

Aflarea vre unui cuib de arici (Stachelschwein germ.) se consideră de popor de un mare noroc și pentru aceea la aflarea lui este bine ca indată să se incungiere cuibul — fiind ariciul in el — cu un gărduț mic, in credința că ariciul eșind cu mare greutate, va aduce de unde va șci el érba ferului și o va lăsă in cuib, ér el va părăsi cuibul, cu care érbă apoi se pot descuiá tôte incuetorile. Astfel de érbă se crede că au lotrii (hoții, pustălii) pusă și concrecută in carnea vre unui vęrf de deget ori sub vre o unghie etc. Prin atingerea cu acest loc de vre o incuetóre ori de tot ce este fer, indată se rumpe.

*

Cuția dela praznic (patronul casei) — care constă din grău fert ori nefert pus pe un taer in a cărui mijloc este aședată o lumină, ér impregiur decorat cu felurite zaharicale și póme — decă este din grău nefert este bine să se amestece in grăul de semėnat pentru bunul rod.

*

Se crede că umblând cu un picior incălțat și cu unul desculț, nu te poți insurá ori mărită 7 ani.

Nu este bine ca după spělare fiind mánile umede să le mișci prin aer, in credința că atunci se despică din carnea din giurul unghiei niște pelcuțe, cari sânt fôrte dureróse, numite de popor: sugini.

*

Asemenea nu este bine să scuipe cineva in foc, căci i se fac pe limbă niște rápurei numiți: purcelușe.

*

Purtarea bosiocului — mai ales de tineri — la brėu, ureche ori in pălărie este bun in credința că purtătorul lui este drăgăstos ad. iubit.

*

Nu este bine ca după vis, deșteptându-te, să deschidți ochii, să te uiți la feréstră, pärete, ori să te intorci pe cealaltă parte, căci uiți visul.

*

Casa, unde zideșce rondunéua cuib, se consideră de popor de casă norocóșă.

*

Se întěmplă cu deosebire in zidurile vechi, că indată ce sórele apune și incepe a inserá, greerușii incep a cãntá. Acéste cãntare, in felul lor, se consideră de popor de órecari semne pentru respectiva casă ori familie, cređendu-se că, decă cãntá greerușul deasupra de cãpėtėiul capului familiei, atunci móre unul din familie, ci de cãntá la picioare, móre ori se întěmplă altă nenorocire mare in casă, ori unui prieten séu rudeniă.

*

Poporul — mai ales flăcării și fetele — au datina, ca eșind véra la cãmp și aflând vre o paparue (paparugă septimpunctata lat.) o iau in mână și ęic: »paparue, rue, incotro vei sburá nacolo m'oi insurá ori mărită«, cređend că in care parte sbórá paparuga, in acea parte de sat ori giur se vor insurá ori mărită.

Oglinda vanității.

(Fantasie.)

Duminea de obicei me duceam mai întotdeauna la amicul meu A... student în medicină.

Într-o duminică, contrar obiceiului meu, nu-l găsi acasă. Îmi pusei în gând să-l aștept până se va întorce.

Luai un scaun și începui să privesc mai cu deamănuntul nimicurile ce-i împodobia camera. Un dulap cu gemuri din colțul de lângă ușe îmi atrase mai mult atențiunea. Se vede că-l adusese de curând, căci nu-l mai vedusem până atunci. Și pentru că din fire sunt puțin cam curios, me apropiu să văd ce e într'ensul, mai ales că de giur impregiur era îmbrăcat cu chemică neagră, ceea ce-i dădea un aspect lugubru.

Pusei mâna pe ușe și o trăsei spre mine; dar în acel moment sângele îmi inghieța în vine: aveam înaintea mea un schelet de om, cu toate oșele înșirate fiecare la locul său și care-mi rângea într'un chip foarte ciudat.

Nu sunt fricos; dar oricum să te vezi așa d'odată pe negândite în fața unui schelet, mi se pare că nu e puțin lucru? și mai ales când ești singur!

Cu toate acestea frica mi se risipi tot așa de repede cum a venit și în cele din urmă trăsei un scaun aproape de dânsul, lăsași ușa dela dulap deschisă și începui să-l privesc curios.

Acel schelet fusese și el om! viețuise! avusese și el simțimente!

Îmi diceam:

»S'ar pute să fie scheletul vr'unui ministru, care pe când trăia, punea țera la cale, făcea legi și dispunea de puteri mari... Acum din tot ce-a fost n'a rămas decât câteva oșe înșirate, care servise amicului meu de model pentru studiu.

»Pote să fie scheletul vre unei copile sorman, ce-a ascultat cu ușurință jurământul vr'unui tinăr, care în urmă a sfârșit aruncând-o în noroișele valuri ale corupției. Și ea pote fiind plâpândă, a murit înainte de a ști ce e lumea și pentru ce s'a născut.

»S'ar pute să fie scheletul vr'unui actor, care își schimbă fața ca și opiniile oamenilor de stat.

»De câte ori n'o fi fost el rege! (de carton.) Câte tronuri n'o fi pierdut! și de câte ori n'o fi murit pentru a reinvia la aplausele publicului.

»A fost invidiat, aplaudat și pote a trebuit să riță atunci, când nenorocirile îl inecau. Să fie cu surisul pe buze, când avea durerea în inimă!

»Pote ar fi scheletul vr'unui poet care se visă rege, și care pote nu avea cu ce să-și cumpere o pâne. Care a visat mult, a produs mult, a suferit și mai mult și pote n'a fost fericit nici odată. Care o fi vădut cu ochii minței tot palate strălucite și realitatea l'o fi făcut de multe ori să asiste la sfârșitul tragic al unui muc de luminare de seu. De câte ori n'o fi blăstemat el viața acesta ticăloasă, și de câte ori nu și-o fi inecat suspinele, pentru a nu mai ști și alții că suferă.

»S'ar pute pré bine să fie scheletul vre unui mare puternic — milionar, căruia i se părea că i se

supune tot, prin cuvântul că aceiași dintr'o materie cu dânsul, îi ascultă orbește poruncile.

»De ce ore el, care a avut o așa de mare putere (?!) n'a fost în stare să-și cumpere viața pentru a nu mai muri nici odată? Cu bani, dicea dânsul că se face tot! Ei atunci pentru ce n'a fost în stare să facă atâta lucru?

»Să răspund eu:

»Nu e greutatea de a fi puternic și bogat, ci e greutatea de a le stăpâni pe aceste două. Și nici odată nimeni nu va fi în stare să stăpânească nimic pe pământul acesta, căci în momentul când se va crede cineva mai puternic, atunci e mai slab.

»Toți reiau aceea ce au lăsat ceilalți, pentru că în urmă să lase și ei aceluia ce-i vor succedă.

»Nimeni n'o fost, nu este și nici că va fi vr'odată stăpân absolut, pe nimic... dar pe nimic! atât mai puțin pe voința lui.)

»S'ar pute să fie scheletul vr'unui bețiv, care n'a știut alt ceva în viața lui decât să bea, care n'a cunoscut suferințele de ore-ce nu l'a putut găsi nici odată acasă, și care n'o fi știut alte plăceri decât beția!

De câte ori n'o fi dormit în noroi, visând că dorme în cine știe ce palate! De câte ori nu i s'o fi părut că se învârtesc casele înaintea lui, și s'o fi crezut mare, atunci, când era așa de mic! Câți copii n'o fi ris de dânsul strigându-l după urmă »Bețivule!«. Câței discuri n'o fi ținut în mîntea lui înaintea paharului plin, și câte prostii n'o fi vorbit crezând că dă morală la colegi!

»Pote să fie, scheletul vr'unui avocat... Etă ce a devenit omul cu vervă, care o fi despoiat de multe ori un sorman, pentru a mai adăuga la pasivul bogatului, fără nici o muștrare de conștiință și chiar mândru c'a făcut o faptă de ispravă — după ideea lui.

»Etă în ce stare a ajuns omul legilor, care pote nici odată n'o fi avut curiositatea de a se uită într'o oglindă, când ar spune un adevăr, ca să vedă cum i-ar sedé.

»Pentru el adevărul, semănă cu un om pré sdrențáros, și îi era témă să nu se compromită decă va fi în contact cu dânsul.

»Gânditu-s'a el vr'odată la starea care va ajunge după ce va muri? Sunt mai mult ca sigur că nu. Ei bine, de ce nu resfoește și acuma codul pentru a găsi prin miile de articole unul ca să condamne viermii care au atentat la carnea lui fragedă?

»Pote ar fi scheletul vr'unui jurnalist, citit de mulți, injurat și de mai mulți și înțeles de foarte puțini. Sormanul! îl fericesc c'o murit, căci ce era pentru dânsul lumea? nimic alt decât o marfă mucigăiată, care l'o fi făcut de multe ori să strimbe din nas.

»Seu pote să fie scheletul vr'unei feciore, care avea rușine de a se arată în cămeșe unui tinăr, pentru a nu i se vedé formele ce le-o fi avut admirabile. Și care pote înainte de a-și da ultimul suspin, o fi reeșit la gândul că va fi desbrăcată după ce va muri.

»De ce nu se învêleşce și acum când eu o privesc în golițiunea grozavă? de ce nu roșește și acum?

O fi scheletul vre unei femei, care pote d'asupra acestui fond hidos, avea o formă frumoasă și care pote pentru acesta, totă ziua s'o fi admirat cu egoism în oglindă. A! decă ar pute vedé acum în ce stare a ajuns frumusețea ei de odinioară!

»Dacă în momentul când se admiră în oglindă, și-ar fi văzut în locul frumosului ei cap, pe acesta, de sigur că s'ar fi îngrozit.

»S'ar pute să fie scheletul vr'unui doctor, care tăia piciorul unui pacient ca pe-al unui curcan fript, fără ca vr'un muschiu al obrazului seu să tresară. Ei bine, el, care o fi privit de multe ori asemenea schelete, care le-a studiat cu deamănuntul, gânditu-s'a vr'odată, că va deveni și dânsul un obiect de studiu? Dar acela care-l studiază, se gândește că poate va fi și el tot astfel studiat?

»Poate să fie scheletul vr'unui scârbos, care înainte de a pune apă în pahar, îl șterge de trei ori. Sărmanul! șterge paharul de praf și apa o bea plină cu murdării.

»De ce, când eră în grăpă nu putea să vedă cum viermii îi intrau prin gură și prin nas? El, care avea o așa de mare scârbă și căruia îi plăcea lucrurile curate, de ce înainte de a muri nu a pus să i se apere corpul de viermi, de ore-ce avea scârbă de dânsii?

»Poate să fie scheletul vr'unei călugărițe, care cu dragostea lui Ddieu în gând și a ômenilor în inimă, sărută cu foc buzele vr'unui profan.

»O fi scheletul vr'unui negustor burtă-verde, care poate o fi urît pe aceia care aveau mai mult decât dânsul, și o fi desprețuit pe cei care aveau mai puțin.

»În practica lui o fi creșut că viața, plăcerile și fericirile constă în a avea cât mai mulți bani.

»N'o fi scheletul vr'unui jucător de cărți, care și-o fi petrecut mai totă viața cu cotele pe mesele cafenelelor, câștigând foarte rar și pierdând poate mai întotd'auna?

»O fi fost insurat! o fi avut și copii!.. Sărmanii! ce tată model aveau! Pe când ei o fi tremurat de frig, el poate o fi fost infierbîntat la joc, pierdând tot, și chiar de multe ori și-o fi lăsat și paltonul amanet!

»S'ar pute să fie scheletul vr'unui amoresat, care în aprinderea sângelui o fi creșut, că aceea pe care o iubește s'ar fi jertfit pentru dânsul, și care după ce el a murit, a căutat consolare la unul din amicii lui intimi!

»Nenorocitul! a fost și el prost de s'a increșut așa orbește în spoiala lumii și în prefăcătoria femeii! El poate n'o fi știut, că lumea s'a perfecționat (!) că trăim într'un secol de civilizație-demoralizată, și că cineva devine ridicul cu simțimentele adevărate.

»În ziua de azi, ca să trăiești, trebuie să cunoști în perfecție »arta de a te prefăca« numai astfel poți avea ceva iluzii de viitor.

»De câte ori nu s'o fi dus la ea cu inima bătând de emoțiuni, și de câte ori ea, nu și-o fi ris de dânsul, numindu-l prost, pentru c'o iubiă! De câte ori n'o fi sărutat el buzele ei, sărutate cu puțin mai înainte de un altul! și câte jurăminte nu i-o fi făcut spuindu-i că nu-l iubește decât pe dânsul, și care ar muri pentru el!

»Séu poate să fie scheletul vr'unui judecător, care în totă viața n'a făcut alt ceva decât a condamnat pe bun ca și pe reu, pe vinovat ca și pe nevinovat, de ore-ce legile sînt făcute de o potrivă pentru toți!

»O fi scheletul vre unui popă, care propagă evanghelia și care poate s'o fi rugat la Ddieu și și

nópte ca să móră cât mai mulți ômeni pentru a le mîncă din pomană, și care sârcaul! o fi murit cu regret că nu și-o putut mîncă și din pomana lui.

»De ce nu spune acum la proștii care s'au increșut în el, mărturisindu-i păcatele, de ce nu le spune c'or fi făcut mai bine decât le-ar fi strigat în uliță în mijlocul mulțimei, căci el, ca omul lui Hristos, pórta un secret ca și o tobă.

»S'ar pute pré bine să fie scheletul vr'unui sgârșit, care punea aurul mai presus de tóte, și l'o fi strîns cât o fi putut mai mult.

»Care poate o fi suferit de fóme, s'o fi lăsat să degere de frig și de multe ori o fi umblat sdrențuros. Ei bine, pentru ce a strîns el atâta avere, decât pe când a viețuit nu s'o folosit de dânsa?

»O fi creșut poate, că după ce va muri, s'o transporte în raiu pentru a se bucura de farmecile ei și acolo? séu poate, decât o fi fost păcătos, s'o fi gândit, că prin bani i s'or pute deschide ușile raiului de părete?

»Ei acuma unde e averea? A ramas pe mâna nepoșilor care o cheltuesc în neșcire, aruncând banii pe ferestre și care poate își rid de prostia reposatului lor unchiu.

»De un lucru me mir: de ce nu i-o învățat și pe ei faimósa artă de a fi sgârșiti?

Vanitate! Vanitate! te 'ntreb unde vei duce lumea, și când te vei sătură de a-ți bate joc de dânsa?

Cu aceste din urmă cuvinte inchisei ușa dulapului, și pentru că amicul meu nu venise și eră deja séră, îmi luai pălăria, bastonul și plecai, gândindu-me pe drum că într'o și tot astfel voi deveni și eu.

Gr. Mărunțean.

Florica.

— Veđi ilustrațiunea din nr. acesta. —

O fetiță candidă. Pictorul a numit-o »Florica.« Dar tocmăi cu acelaș drept ar pute fi numită: Mărioră, Auroră, Zoe séu ori cum. Se poate inse, că idealul artistului a fost Florica. E bine, fie! Se vede, c'a avut gust bun. Idealul seu a fost un model de frumusețe. Talie sveltă, față plină, buze roșii, ochi negri și pěr ca abanosul. Un bobocel!

Bonbone.

Intr'o adunare venind vorba despre progresul ce a adus știința mecanică, unul din asistenți dișe:

— Am vėđut un fel de mașină în care se băgă grâu séu secară și pe de altă parte eșiă franzele și jímble calde.

— Asta nu e nimic, respunse altul, la esposițiunea din Viena am vėđut o mașină în care se pune pe de o parte struguri și pe de altă parte o slugă scotea ômeni beți gata afară.

In clasele primare la un examen de biblie: Profesorul. — Ce făcură fiii lui Israel după ce trecură marea roșie?

Elevul. — Se puseră la sóre să se usuce.

Doctorul X... se află la țeră. Femeia sa îi dișe: — Dragul meu, a venit vremea de a merge în oraș. Dēcă vom mai întârđiă, vei găsi pe toți bolnavii tei însănătoșiți.

Literatură și arte.

✗ **Inaugurarea statuei lui Asaki** la Iași s'a hotărât, după cum scrie »Era Nouă«, a se face la 14/28 octombrie viitor, (ziua Stei Paraschive), când se vor strămuta și osemintele atât a lui Asaki cât și ale soției sale, dela biserica Patruzeci de Sfinți, unde se află îngropate, spre a se depune într'un cavou anume construit sub pedestalul statuei. La această ceremonie vor asista toate autoritățile administrative, municipale și clericale, cum și delegații din mai multe districte; asemenea vor veni în Iași pentru acea și dl dr. G. Asaki, șeful institutului chirurgical din București, cum și dna Hermina Quinet, văduva marelui patriot francez, fiică a lui Asaki, ce locuiește acum în Paris.

✗ **Un tânăr artist român.** În Sibiiu s'a arangiat de curând o expoziția periodică de arte plastice, cu scop de a arăta rezultatele și progresul ce-l fac artiștii transilvăneni diletanți. Între alții a participat la această expoziția și un tânăr român, dl V. Smigelski, care și-a făcut studiile în școala de pictură din Budapesta, și de prezent funcționează ca profesor de desen la gimnaziul din Șemniț. Dl Smigelski, după cum scrie »S. D. Tgbtt.«, a surprins de rëndul acesta expoziția c'o intrăgă seriă de peisaje în acuarele, care îi caracterizează foarte bine tărîa, căci acuarelele densusului sunt atât de dragălașe și atât de genial lucrate, încât ele ar pute figura în expozițiile ori și cărei capitale. Numitul diar mai dice, că în dl Smigelski este ascunsă o parte din Hildebrandt seu Werner.

✗ **Dramă de Carmen Sylva.** Regina României a citit în Londra, într'un cerc foarte restrîns, o dramă asupra legendei Curtea de Argeș. Drama este scrisă în limba germană, dar a citit-o în englezește. Printre asistenți erau Irving, cel mai mare tragedian englez, și Ellen Terry, renumita tragediană, care vré rolurile principale, decă drama se va reprezintă la Londra.

✗ **Nou edificiu universitar în Iași.** Citim în »Românul«: Dl arhitect Blanc a fost însărcinat cu elaborarea proiectului clădirii universității din Iași. O comisiune compusă din domnii: Scarlat Várnay, directorul școlii de poduri și șosele din București, arhitectii Mincu, N. Cerchez și Mandrea tot din București, dl Poni, profesor universitar din Iași și presidiată de ministrul instrucțiunii, a fost alésă pentru cercetarea și studiarea schițelor prezentate de dl Blanc. Această comisiune, cercetând schițele de planuri, a introdus ore-care modificări în dispozițiunea încăperilor și a destinației lor. Acum dl Blanc a început deja lucrarea planurilor definitive.

✗ **Gazeta Transilvaniei.** Dl dr. Aurel Mureșan, redactorul și editorul diarului »Gazeta Transilvaniei«, fiind constrîns a-și face pedepsa de șese săptămâni, pronunțată de tribunalul cu jurați din Cluș, la 1 octombrie a predat redactarea diarului seu dlui Gregoriu Maior, vechiu colaborator al »Gazetei.« Dl Mureșan își face pedepsa în arestul din Cluș.

✗ **Bogdan I seu Intemeierea Moldovei.** Acesta e titlul unei tragedii în 5 acte și în versuri, de dl N. A. Bogdan, apărută în Oradea-mare, retipărită din »Familia.« Tragedia publicându-se în fôia noastră, cetitorii noștri o cunosc dară bine, aprețuindu-i calitățile. Se află de vânzare la autorul în Iași și la principalele librării de acolo. Prețul 2 lei.

✗ **Diare noue.** *Câmpulungul*, diar comercial, industrial și literar, a apărut la Câmpulung. — *Dumîneca* e titlul unei publicațiuni săptămânale, gazeta familiei, care a apărut la București sub redacția dlui Iuliu Cesar Săvescu. — *Republica Română*, diar cotidian, a apărut la București. — *Nordul*, diar sêpt-

mănal, a eșit la Bacău. — *Alarma* a reapărut la Ploești. — *Secolul* e un organ care a eșit la Craiova.

Teatru și musică.

✗ **Șoiri teatrale și musicale.** Dl Olănescu (Ascanio) a scris o comedie de moravuri, pe care o va prezintă zilele acestea direcțiunei Teatrului Național din București. — *Dșora Agata Bărsescu*, cunoscuta artistă română, va merge la București cu o trupă germană spre a da câteva reprezentațiuni.

✗ **Deschiderea stagiunii teatrale în Buoureșol** s'a făcut în sâmbăta trecută, 11 octombrie n., cu programa ce o publicăram în nr. trecut. Deschiderea a fost o apoteosă a lui Alecsandri. Intêiu s'a jucat »Fântâna Blandusiei«, cu dna Romanescu și dnii Manolescu, Nottara, Iulian. Apoi bêtărânu Millo, acoperit de aplause, apărû ca Barbu Lăutarul și jucă și cântă cu vervă de tinêr. Dl Gr. Manolescu recită poema »Peneș Curcanul.« Sêra se sfêrși cu apologia într'un act a dlui Olănescu-Ascanio intitulată »La mormântul poetului.« La drêpta se vedea veranda casei poetului, în fund se zăreșce lunca Mirceșcilor și Siretul, la stânga copacii și aleele grădinei. Mormântul de erbă verde cu flori, pörtă un monument, cuprinđend ca parte principală bustul lui Alecsandri. În pregiur copaci, sălcii pletôse, flori etc. . . E nôpte și lună. La ridicarea cortinei Eutherpe, cernită, stă plecată pe mormânt și ține o liră cu corde rupte; începênd cu vocea plină de mâhnire:

»S'a stîns gingașa voce! Duiôsa lui cântare.

Din strunele de aur, de acum nu mai rêsare!

De dor și vitejță pe mândrul țerei plaiu

Cu foc nu mai rêsună fermecătoru-i graiu!

Apoi vine și Melpomene, îi pune mâna pe umeri și se uneșce și dênca cu plângerea ei. După ce vorbesc puțin amêndoue, tabloul lungei se ridică și fundul teatrului, strălucitor de lumină, descopere, aședate pe o înălțime în deosebite grupuri următorele personaje create de geniul poetic al lui Alecsandri: Peneș-Curcanul, Despot-Vodă, Ciubêr-Vodă, Banul Mărăcine, Dan căpitan de plaiu, Horațiu, Getta, Ovidiu, Iulia, Cocóna Chirița, Galiță, Paraponisitul, Moise, ovreul din »Lipitorile satului«, Ana dôмна, Fetele din înșiră-te Mărgărite, din Legenda Rondunicăi, Rodica, Becri Mustafa, Kera, Nastasia . . . cari au mănunchiuri de flori, lăcrămiore, corône de stejar verde, flori de câmp . . . etc. . . În mijlocul lor, purtând o fôia aurită de palmier, stă Musa Clio îmbrăcată în alb. În giurul capului ei schîntează o aureolă luminosă. Musele se opresc înmărmurite la piciorle mormântului. Apoi Clio începe să vorbescă și termină cu aceste versuri:

Êr mândrul resărit de sôre

O, Muse sfinte cu blând graiu,

Să facă pe-al Moldovei plaiu

Să crêscă flôre lângă flôre!

După aceea toți cobôră încet de pe munte, aruncând florile și depunênd corônele pe mormânt. Musele se țin îmbrățișate, cortina cade încet la sunetul Horei Unirei cântată în surdină. La o nouă ridicare a perdelei toate persônele sânt grupate în giurul mormântului. Musele stau în mijlocul lor îmbrățișate. Clio la capul mormântului incununează bustul poetului.

✗ **Producțiune musicală și teatrală în Cacova.** Corul vocal al plugarilor români din Cacova de lângă Oravița a arangiat în luna trecută o petrecere cu joc, precedată de o producțiune musicală și teatrală. Despre această aflăm din »Luminatoriul« următorele:

»Acum a doua oră s'a jucat piesa teatrală populară »Ruga dela Chiseteu« de Iosif Vulcan. Interesarea publicului român de progresarea culturală a fraților lor s'a observat din participarea numerosă cu deosebire din comunele vecine, căci sala »ospătării mari« din loc eră indesață de public. Nu pot să nu aduc mulțămîta stimatelor dne și dsore, dintre cari partea cea mai mare a participantelor la concert au purtat costum național. Când cortina s'a ridicat și corul apărū, in frunte cu zelosul invetător Traian Lința ca diriginte; întei a cāntat »Marș român«, cvartet de I. Vidu, apoi »Cāntec de maiu«, de C. G. Porumbescu. — Dl Kálai a binevoit a ne onorā cu un solo pe violină anume »Suvenir de Mehadia«, de S. Klein; apoi a urmat cvartetul »Uite mamā«, de I. Carabaș. Apoi a urmat piesa teatrală. Se observā inse, cā in locul cāntărilor din piesā cāntate in rēndul trecut, s'au cāntat altele noue și anume: »Marșul economilor«, cor bārb. de C. G. Porumbescu, »Dor dorule« și »Nevēsta care iubeșce«, cāntece populare, ambele compuse de G. Musicescu pentru cor micst. Tōte trei au fost bine executate, dar »Nevēsta care iubeșce« a incāntat publicul, cāci a fost repetatā de mai multe ori. Piesa teatralā āncā a succes pe cāt se pōte mai bine. Dintre diletanți a escelat dl Martin Tirca teolog absolut, dl Ioan Treicu invetător, corista Carolina Meșra și economul Ioan Nedelcu. — Dupā concertul, care a durat pānā la 1 orā dupā međul nopții, s'a inceput jocul. Veselia generalā a fost pānā la 5 ore diminēta, atunci fiecarea a pārsit sala ducēnd cu sine cele mai plācute suveniri dela Cacova, și mulțāmīnd dlui invetător Traian Lința prin a cārui stāruință și ostenelā s'a făcut acēsta petrecere. Mulțāmītā dlor coriști, cari pe lāngā lucrul cāmpului au binevoit a arangiā acēsta petrecere.

✓ **„Alecsandri la Miroșoi“**, comedie intr'un act de V. A. Ureche. se va pune ȃilele acestea in repetiție la Teatrul Național din București. Distribuția rolurilor: Alecsandri, dl Gr. Manolescu; C. Negri, dl C. Nottara; Garabet Iacob, dl Stef. Iulian; Matilda, soția lui Agop, dna Aristița Romanescu.

„Cāntările biserioești“ dupā melodiile celor »Opt glasuri« ale sfintei biserici ortodoxe, culesse, puse pe note și arangiate de Dimitrie Cunțan, profesor la seminarul »Andreian« archidieceșan in Sibiu, a apărut acolo. Editura autorului. Tipăritā pe 119 pagine octav mare și prin concludul sinodal nr. 70 al protoc. din 1890 introdusā ca manual de instrucțiune in seminarul »Andreian«, cartea este de următorul cuprins: Secțiunea I-a: Melodiile fundamentale ale celor opt glasuri cu text din octoich ca modele in scopul aplicării lor la textul cāntării din tōte cārtile liturgice. Secțiunea a II-a: »Podobīile«, variante dupā melodiile fundamentale ale celor opt glasuri ca modele. Secțiunea a III-a: »Stetilne«, Polileu, Pripelē, Tropare și Condace la tōte serbătorile imperāteșci, Catavasi și alte cāntări la vecernie și utrenie. Secțiunea a IV-a: Cāntările sfintei liturgii a lui Ioan Crisostom, a Marelui Vasilie și a lui Grigorie Teologul. Secțiunea a V-a: Irmōsele tuturor serbătorilor, care la sfānta liturgie se cāntā in locul »Axiomului.« »Adaus«: Cāntările celor trei »Stāri« la mōmēntul Domnului in sāmbāta sfint. Patimi. In prefața mai cuprinde cartea și indigetările didactice metodice necesare la folosirea ei ca manual de instrucțiune in cāntarea bisericēscā. Hārtia, tiparul, legătura și intrēga adjustare a cārtii nu lasā nimic de dorit. Prețul unui exemplar legat in pānzā 4 fl. v. a. Postportul sub bandā recomandatā 20 cr. la un exemplar.

Piesā musicalā nouā. A apărut de sub presā la București »Hora Turturelelor«, dedicatā de autor, dl Benone Gānescu, societāții presei. Se gāseșce de

vēndare la dl Frideric Damē, secretar al societāții presei, in București.

Biserica și școlā.

Jubileul mitropolitului Vancea. La 3 decembre an. c. se vor implini 25 de ani, de cānd Esc. Sa pārintele archiepiscop și mitropolit din Blaș dr. Ioan Vancea a fost consacrat de episcop al Gherlei. Jubilarul dorind ca ȃiua aceea să se serbeze fārā pompā, prin fapte umanitare, capitulul mitropolitan a indrep-tat cātrā clerul din archidieceșca Blaș o circularā, invitāndu-l ca in memoria acestei ȃile să facā colecte spre a pune basa la un fond, din care să se ridice in Blaș un internat de fete, in care să se pōtā creșce in frica lui Dumneȃeu și in iubirea nēmului seu fiicele clerului și poporului archidieceșan. Bani adunați sūnt a se trimite la capitulul din Blaș pānā 'n 31 decembre.

Seminarul gr. cat. din Oradea-mare și limba romānā. Destāinuirea fācutā de noi in nr. 38 al foii nōstre a produs indignațiune justā in tōte cercurile romāneșci. Numai un om a fācut notā discordantā in opiniunea publicā. Acest om, fireșce, nu putea fi altul, decāt fāimosul canonic dr. Augustin Luran, rectorul acelu seminār. In loc de a se pocāi, pentru noul atentat sevērșit asupra sentimentului public, și de-a promite repararea in viitor: dēnsul, printr'un respuns inserat in »Gazeta Transilvaniei«, respuns la care redacțiunea acelu diar numai decāt i-a și fācut intimpinarea meritatā, Luran recunōșce cā instructorul rutēn al seminarului nu șcie romāneșce, dar își scusā procederea prin afirmațiunea, cā rutēnul e numai unul din cei șese institutori ai seminarului. Sā ne dea voia a observā, canonicul-abate, cā dela ade-vēr pré se abate! Rutēnul seu nu este unul din cei 6 institutori, ci instructor general, superior institutorilor de classe. »Dēnsul, ne scrie un român gr. c. și bine informat in ale seminarului de bāeți, an a fost alumnist seminariāl și ca atare a fost instructor in institut, carele dupā superiorii este primul și deosebit de institutori cari sūnt »ductorii« classelor. Esttimp este jurist de cursul prim și ca atare n'ar avē loc in seminar, cāci alumnii se primesc numai pentru 8 classe, — deci are loc in seminar ca instructor, adecā mai pe sus de tōți institutorii seu ductorii.« Inse chiar și decā rutēnul acela ar fi numai un simplu institutor-ductor de classā, dupā cum susține Luran, nici atunci nu s'ar putē aprobā funcțiunea lui intr'un institut cultural romānesc, pentru cuvēntul cā el nu șcie romāneșce. (In momentul d'a pune fōia sub presā, »Gazeta Transilvaniei« aduce un al doile respuns al lui Luran. Respunsul seu imi face impresiunea omului cāđut in baltā, care vēdēndu-se māngit, in mânia sa aruncā noroiu și pe cei ce stau la mal, ca să māngēscā și pe aceia. In acest respuns abatele se 'ncercā de nou a se desvinui, dar fiind cā cu tōtā erudițiunea lui nu izbuteșce, imprōșcā și 'n mine niște murdării, numai pentru cā prin fōia mea s'a inșciințat publicul de decadēntā naționalā a seminarului gr. c. romānesc de bāeți din Oradea-mare. Abatele me 'nfruntā cu o tēmeritate admirabilā, cā cum cutez sāl stigmatizez tocmai eu, carele pentru lucrări literare unguereșci am fost ales membru al Societāții Kisfaludyane? Rātāceșci, pārinte abate; cāci numita societate nu pentru activitatea mea literārā unguereșcā m'a ales membru corespondent al ei, ci pentru lucrările mele in limba romānā și anume pentru traducerile unor scriitori maghiari; ba pān' atuncia nici n'am scris nimic unguereșce, ci numai dupā ce mi-am ocupat scaunul, am cređut cā e de datorია mea să presintez

publicului unguresc poezia noastră populară și lucrările unor scriitori ai noștri. Tot ce-am publicat ungurește, afară de câteva foileton locale, sunt traduceri din limba română. Eu am voit să fac serviciu național. N'am făcut? Dar nici păcat n'am seversit! Una la mână!... Imi impută apoi abatele, că sunt interprete la tribunalul de aici. De ce? Că vorbesc cu bieții oameni românește? Este antinațională funcțiunea acosta? Dar uite-se 'n giur pe la toate tribunalele ce fel de omni sunt interpreții! La Arad până la morțe a fost M. B. Stanescu unul din capii partidului național, la Lugos dl Fabius Rezeiu cunoscut prin sentimentele sale naționale, la Cluș dr. Aurel Isacu etc. etc., la toate tribunalele avocați, toți buni români, dar nici unuia nu i s'a imputat. Numai eu nu pot să fiu?... Dar dl abate, cu urbanitatea-i cunoscută din diarele maghiare, me gratifică cu vorba, că eu m'am »vêrit« de »tălănciu« interprete. Vrednicul abate aici erăș se abate. Nunumai nu m'am vêrit, dar nici n'am rugat pe nimene in cauza aceea. Martor îmi este dl Iosif Nestor, jude la tribunalul de aici, că numai la invitațiunea dsale am consimțit a primi. Sânt dar in drept a respinge afirmațiunea fără nici o basă a cutezătorului abate și las să constateze dênșul, decă e lucru cinstit și conveniabil pentru onôrea preotescă a calumniă pe cineva!... Doue la mână!... A treia critică ce-mi face, este atât de desuchiată, încât me scapă risul când o citesc. Îmi dice, adecă Lauran mie! că eu — care și la tribunal am să vorbesc românește — nici pe strădi nu bucuros conversez in limba română. Cu cine? Cu românii? Când și unde? Dôră cu elevii din seminarul de sub directoratul seu? Dar pe aceia nimene nu-i aude vorbind românește, căci după cum mi se scrie, sânt oprîți a vorbi pe strădi și in public limba maicei lor. Toemai eri mi s'a comunicat, că in seminar nu li e permis nici să cânte o horă românească, ba că nici cărți de rugăciune n'au românești... Dar destul, căci deu mi-i scârbă să mai urmez... »Familia« ș-a făcut datoria, denunțând publicului, că in seminarul românesc din Oradea-mare s'a aplicat ca instructor un tînăr rutên care nu șcie românește. Rectorul seminarului, Lauran, recunoșce acosta, dar drept scusă me atacă pe mine, că și eu sânt membru corespondent la o societate literară ungurească. Dar de când e păcat a primi distincțiuni dela societăți literare neromânești? Îmi impută, că sânt interprete la tribunal. De când e crimă a fi interprete? In sfêrșit, că — dôră cu ungurii — pe strădi nu vorbesc românește; pentru că nu este român cu care eu să nu vorbesc românește. E bine, ce au aceste de-a face cu cestiunea instructorului din seminar? Séu dôră, spre a-și atrage atențiunea din alta parte, Lauran vré să pună discuțiunea pe terenul, că eu l'am combătut pentru limba ungurească și de-aceea îmi face și mie asemenea recriminări?! Nu, dle canonic-abate! »Familia« și cu ea dimpreună tótă suflarea românească nu de-aceea s'a indignat, că ai numit instructor-general pe un tiner care șcie și ungurește, ci pentru că tinerul acela nu șcie românește. Asta e cestiunea! La asta să vorbești! Degiaba vrei să ne negrești, prin aceea dta încă nu te curățești. *Redactorul »Familiei.«*)

Ce e nou?

Hymen. Dl Vasile Duma și dșóra Rosalia Iustian se vor cunună la 26 octombre in Sânpetru-de-Câmpie. — Dl Iosif Morariu, absolvent de teologie

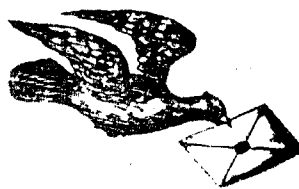
din archidieceea Sibiiu, și domnișóra Olimpia Mihălțian la 7/19 l. c. se vor cunună la Brașov. — Dl Ioan Orăștian, absolvent de teologie in archidieceea Sibiiu, la 12 octombre n. s'a cununat cu dșóra Susana Grêvu in Topârcea. — Dl Octavian Hârsan, absolvent de teologie, la 17/29 octombre se va cunună cu dșóra Ludovica Rusu in Chintelnic. — Dl Nicolae Roman, comerciant, la 12 oct. n. s'a cununat cu dșóra Maria Grecescu in Seliște.

Proces contra a douodeci de români. Tribunalul reg. din Cluș a pornit proces in contra a douodeci de români din clasa inteligentă. Dênșii astă-vêră la Cluș in 14 august, după pertractarea procesului de presă al »Gazetei Transilvaniei«, cinând impreună cu condamnații dr. Aurel Mureșan și Traian H. Pop, sânt acușați că au dat in onôrea acelora banchet, că i au prémărit numindu-i martiri și astfel au seversit delictul de agitare. Alinea a doua a §-lui 174 din codicele penal dice, că tribunalul numai in urmarea unei denunțări pôte să începă procesul, in cazul acesta arêtare nu s'a făcut; dar tribunalul a primit drept denunțare un raport al unui diar maghiar din Budapesta. Pe basa aceluia a ordonat cercetare prealabilă, ér acuma face cercetare specială. Êtă persoanele contra cărora s'a pornit acest proces monstruos: Tului Roșescu, protopresbiter; V. Fodobă, preot; dr. A. Mureșan, redactor; dr. Lucaci, preot; Artimon Blășan, preot; Iosif Roman, avocat; Georgiu Popescu, candidat de avocat; Octaviu Felecan, jurist; Emeric Pop, avocat; Alexe Pop, avocat; Ioan Comșa, medic rigorosant; Nicolau Bobeș, funcționar de bancă; Iuliu Dombrady, jurist abs.; dr. A. Isac, avocat; Francisc Hossu Longin, adv.; C. Roșescu, medic rigorosant; Ioan Suciu, cleric abs.; Ladislau Romanțai, jurist; Ioan Elecheș, medic rigorosant și George Păunaș, medic rigorosant.

Bal in Brașov. Comitetul Reuniunii femeilor române din Brașov va arangia ađi sâmbătă la 6/18 octombre serată impreunată cu dans, in folosul Internatului seu de felițe. Balul se va ține in sala otelului »Nr. 1.«

Neorolog. Ana Butnariu n. Căprariu, soția preotului gr. c. Ioan Butnariu din Booș, a murit la 5 octombre, in etate de 32 ani.

Poșta redacțiunei.

Iladia. Numerele cerute vi s'au trimis. Ve rugăm ca in vitor să reclamați mai timpuriu, căci in a đecea lună de multe ori nu mai avem la dispoziție numere.

Bozias. A sosit. Ne bucurăm de revedere Serile lungi dôră ne vor oferî ocațiuni mai dese.

Călindarul sêptemănei.

Đua sêpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin.	20 după Rusalii Ev. dela Luca c. 7 gl. 3, a inv. 9		[res.] ap.
Duminecă	7 Mart. Serghie	19 Ptolomeus	6 16 5 16
Luni	8 Cuv. Pelagie	20 Wendelin	6 18 5 15
Mărți	9 Apost. Iacob	21 Ursula	6 19 5 13
Mercuri	10 Mart. Eulampie	22 Cordula	6 20 5 11
Joi	11 † Apost. Filip	23 Severin	6 21 5 9
Vineri	12 MM. Prob și Tar.	24 Salome	6 23 5 7
Sâmbătă	13 MM Carp și Papi	25 Crispin	6 24 5 6

Treiluniul oct.-dec. incepe cu numerul acesta. Toți aceia a căror abonamente au expirat, sânt rugați a le innoi de timpuriu, ori a ne innapoiă nr. acesta, ca să-i ștergem din registrul abonaților.

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang in Oradea-mare.